

Osio 2. Hyvän vastauksen piirteitä

Miten tekstin (Koskela et al. 2023) mukaan ilmastoviisas asuminen esitetään julkisessa puheessa ja miten artikkelissa esitetyt ilmastoviisaan asumisen pääteemat liittyvät toisiinsa?

Vastaus ja arviointi perustuvat tekstiin:

- Koskela, M. et al. 2023. Ilmastoviisaan asumisen teemat ja kontekstit – Kun systeemimaailma kohtaa elämismaailman julkisessa keskustelussa. Teoksessa: E. Lillqvist et al. (toim.). Communicating with Purpose. Vaasa: VAKKI Publications 15. Sivut 189–206.

Vastauksesta annettiin 0–35 pistettä. Arviointi perustuu alla olevan Hyvän vastauksen piirteitä -tekstissä mainittuihin asiakohtiin.

Hyvän vastauksen piirteitä

Asuminen on arkinen ilmiö, joka puhuttelee kaikkia kansalaisia. Ilmastoviisaan asumisen käsittely julkisessa puheessa on merkityksellistä viestintää, koska se muokkaa kansalaisten ajatuksia ja suhtautumista asiaan.

Journalismi ja verkkokeskustelut muodostavat osan ilmastoviisasta asumista käsittelevästä julkisesta puheesta. Tämä voidaan tulkita ympäristö- tai ilmastoviestinnäksi.

Ilmastojournalismissa käsitellään ilmastoviisasta asumista sekä ilmastonmuutosta, sen syitä ja vaikutuksia sekä keinoja reagoida siihen. Ilmastoviisasta asumista koskeva julkinen keskustelu ei jää pelkästään journalismiin, vaan sitä käsitellään laajasti sosiaalisessa mediassa, alkaen uutisten kommentoinnista ja päättyen verkon erilaisille keskustelupalstoille.

Julkinen puhe voi luoda asumiseen liittyviin valintoihin sosiaalista painetta ja tarvetta toimia kuten muutkin. Verkkokeskustelujen aktiivisen, pienenkin osallistujajoukon näkökulmat ja asenteet tai julkisessa keskustelussa saatavilla olevan tiedon määrä, vaihteleva laatu ja ristiriitaisuus vaikeuttavat omien valintojen tekemistä. Pääosaan voi nousta yleisesti hyväksytty ja suositeltu, mikä ei välttämättä ole itselle merkityksellisintä.

Julkista puhetta ilmastoviisaasta asumisesta voidaan tarkastella Habermasin systeemimaailman ja elämismaailman käsitteiden avulla. Systeemimaailmalla tarkoitetaan talouden, teknologian, tieteen, politiikan ja muun yhteiskunnallisen toiminnan instituutioita ja rakenteita. Elämismaailmalla tarkoitetaan yksilön jokapäiväisen arjen ilmiöitä ja tapahtumia henkilökohtaisesta näkökulmasta tarkasteltuna.

Journalistisesta aineistosta tunnistettiin 7 ilmastoviisaan asumisen pääteemaa: energia, rakentaminen, politiikka, kuluttaminen, asuminen yleensä, ilmastonmuutos sekä tiede ja informointi. Yleisimmissä pääteemoissa (energia, rakentaminen ja

politiikka) pääsivät ääneen lähinnä ”järjestelmän edustajat” kuten poliitikot, viranomaiset ja asiantuntijat. Siten näissä teemoissa korostui systeemimaailman näkökulma.

Verkkokeskusteluista tunnistettiin 9 pääteemaa, joissa painottuvat asumiseen ja kuluttamiseen liittyvät pääteemat. Yleisimmät pääteemat olivat energia ja lämmitysmuodot sekä energian ja veden kulutus. Muita pääteemoja olivat sisälämpötila, tekniset kysymykset, ilmastoteot ja hiilijalanjälki, ongelmat, asumisvalinnat, sähkösojimus ja muut. Verkkokeskusteluissa painottui elämismaailma, jota ”puhtaimmillaan” edustivat asumismukavuutta, kuten esimerkiksi asunnon sisälämpötilaa, koskevat keskustelut.

Media toimii systeemi- ja elämismaailman leikkauspisteenä, jossa journalistinen media vastaa enimmäkseen järjestelmän näkökulmaa ja verkkokeskustelut, ns. pehmeät uutiset sekä aikakauslehdet kansalaisten näkökulmaa. Systeemi- ja elämismaailman limittyminen ilmastoviisasta asumista koskevassa julkisessa puheessa on monipuolista ilmasto-, ympäristö- ja kestävyysviestinnän yhdistelmää.

Sekä systeemimaailman isot rakenteet että ihmisten arjen kokemukset tulevat esille asumisen ilmiöihin ja energian säästöön liittyvissä teemoissa. Journalistisessa aineistossa systeemimaailman eri osatekijät – politiikka, tiede, talous ja teknologia – kietoutuvat vahvasti toisiinsa ja yhdistyvät arjen ilmiöihin ja edelleen yksilön arkeen vaihtelevilla tavoilla. Keskustelun teemat kytkeytyvät systeemimaailmaan myös (markkina)talouden läsnäolon kautta.

Systeemimaailmalla on pyrkimys ”kolonialisoida” ja ohjata henkilökohtaista elämää, jolloin vallan, talouden ja teknologian näkökulmat korostuvat ja arkielämä rationalisoituu. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen esittäminen globaalina ongelmana, jota ratkovat suurvaltojen johtajat, voi luoda kansalaisille käsityksen, ettei heidän toimillaan ole vaikutusta.

Systeemi- ja elämismaailma yhdistyvät, kun kansalaiset pääsevät mediateksteissä ääneen pohtiessaan esimerkiksi taloudellisia ja ekologisia asumisvalintoja. Journalistisessa aineistossa esiintyvät systeemimaailman näkökulmat toimivat syötteinä verkkokeskusteluille, joissa asiaa tarkastellaan elämismaailman näkökulmasta. Samoin elämismaailma toimii journalismissa välineenä tuoda monimutkaisia asioita lähemmäksi kansalaisia, jolloin käytännön ymmärrys voi johtaa toimintaan.

Verkkokeskusteluissa kansalainen on toimiva subjekti. Systeemimaailman journalistisesta mediasta poiketen näkökulma ei suuntaudu ”ylhäältä alaspäin” eikä kansalainen ole toiminnan kohteena. Kansalaiset ovat kuluttajan roolissa niillä alustoilla, joilla he voivat itse määrittellä keskustelun aiheet. Verkkokeskusteluissa esiin tulevat yksilölliset pohdinnat ja niihin esitetyt ratkaisut tukevat ajatusta siitä, että yksittäisen kansalaisen valinnoilla on asumisen kysymyksissä väliä.